

Circulaire

Brussel, 18 september 2018

Kenmerk: NBB_2018_25

uw correspondenten:

Catherine Terrier / Nicolas Strypstein

tél. +32 2 221 45 32 / 44 74

catherine.terrier@nbb.be / nicolas.strypstein@nbb.be

Geschiktheid van bestuurders, leden van het directiecomité, verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties en effectieve leiders van financiële instellingen

Toepassingsveld

- kredietinstellingen, beursvennootschappen, betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld naar Belgisch recht, en de bijkantoren van voornoemde instellingen in het buitenland,
- in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen, beursvennootschappen, betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld die geen lid zijn van de Europese Economische Ruimte,
- vereffeningsinstellingen en met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen naar Belgisch recht en de bijkantoren van voornoemde instellingen in het buitenland,
- centrale effectenbewaarinstellingen, hun ondersteuning verlenende instellingen en depositobanken naar Belgisch recht, en de bijkantoren van voornoemde instellingen in het buitenland,
- in België gevestigde bijkantoren van instellingen die ondersteuning verlenen aan centrale effectenbewaarinstellingen, depositobanken, vereffeningsinstellingen en met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen, die geen lid zijn van de Europese Economische Ruimte,
- (her)verzekeringsondernemingen en hun bijkantoren in het buitenland, alsook in België gevestigde bijkantoren van dergelijke ondernemingen die ressorteren onder staten die geen lid zijn van de Europese Economische Ruimte,
- (gemengde) financiële holdings en verzekeringsholdings.

Samenvatting/Doelstelling

Deze circulaire voert enerzijds een “fit & proper”-handboek in ter vervanging van circulaire NBB_2013_02 d.d. 17 juni 2013 inzake de standaarden van deskundigheid en professionele betrouwbaarheid voor de leden van het directiecomité, bestuurders, verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties en effectieve leiders van financiële instellingen, en zet anderzijds de richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit (EBA) van 26 september 2017 voor het beoordelen van de geschiktheid van leden van het leidinggevend orgaan en medewerkers met een sleutelfunctie om in het Belgische prudentiële kader.

Specifiek voor de verzekeringssector, zet deze circulaire, via het voormelde handboek, tevens de richtlijnen 11 tot 14 van de EIOPA-richtsnoeren voor het governancestelsel van 14 september 2015 om in het Belgische prudentiële kader.

Om redenen van coherentie en level playing field wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke cross-sectorale benadering van de geschiktheidsvereisten, waarbij tezelfdertijd rekening wordt gehouden met de nationale en internationale sectorspecifieke vereisten die van toepassing zijn op de verschillende soorten instellingen onder toezicht. Bijgevolg is het handboek enerzijds gericht aan alle financiële instellingen vermeld in het toepassingsgebied, doch bevat het anderzijds verschillende hoofdstukken die een allesomvattend en op zichzelf staand overzicht bieden van de geschiktheidsvereisten die van toepassing zijn op de verschillende types instellingen. Op deze wijze beoogt het handboek, dat online consulteerbaar is, de instellingen, via interactieve verwijzingen (links), op een gebruiksvriendelijke manier wegwijs te maken in het geheel van de meest relevante toepasselijke beleidsdocumenten.

De EBA-richtsnoeren EBA/GL/2017/12 werden op 26 september 2017 gepubliceerd en vervangen met ingang van 30 juni 2018 de EBA GL 2012/06 van 22 november 2012. De richtsnoeren fungeren als leidraad voor het concrete toezicht op de geschiktheid van leden van het leidinggevend orgaan en medewerkers met een sleutelfunctie van financiële instellingen, net zoals dit bij de vorige EBA-richtsnoeren het geval was. De financiële instellingen die uitdrukkelijk geïdentificeerd worden door deze EBA-richtsnoeren dienen daarom, als invulling en verduidelijking van de wettelijke bepalingen omtrent de geschiktheid van voornoemde personen, deze richtsnoeren toe te passen en na te leven.

Geachte mevrouw
Geachte heer

De verschillende toezichtswetten die van toepassing zijn op financiële instellingen schrijven voor dat de bestuurders, leden van het directiecomité, verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties en effectieve leiders bij deze instellingen over de voor hun functie vereiste deskundigheid en professionele betrouwbaarheid dienen te beschikken. De geschiktheidsbeoordeling van deze personen wordt vaak omschreven als de beoordeling van hun zogenaamde "fit & proper"-karakter.

Mede ten gevolge van de financiële crisis die in 2008 in alle hevigheid uitbrak en de ermee gepaard gaande verhoogde noodzaak om een optimale leiding van de financiële instellingen te verzekeren, is het onderwerp "geschiktheid" de laatste jaren bijzonder actueel. Zowel op internationaal, Europees, en nationaal niveau kwam hierover een denkproces op gang en werden diverse acties ondernomen.

Vershillende van deze initiatieven zijn inmiddels uitgemond in regelgevende of beleidsdocumenten die in het nationale kader dienen te worden geïmplementeerd. Derhalve is, voor een goed overzicht van het geheel, een bepaalde vorm van codificatie aangewezen.

Deze circulaire vervult meerdere doelstellingen.

Vooreerst voert zij een "fit & proper"-handboek in dat tot doel heeft de instellingen, via interactieve verwijzingen (links), op een gebruiksvriendelijke manier wegwijs te maken in het geheel van de nationale en internationale beleidsdocumenten betreffende de professionele geschiktheid van voornoemde personen. Het handboek, is online consulteerbaar, en vervangt tevens circulaire NBB_2013_02 dd. 17 juni 2013 inzake de standaarden van deskundigheid en professionele betrouwbaarheid voor de leden van het directiecomité, bestuurders, verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties en effectieve leiders van financiële instellingen. Het handboek is gericht aan alle financiële instellingen vermeld in het toepassingsgebied, en bevat verschillende hoofdstukken die de geschiktheidsvereisten oplijsten die van toepassing zijn op de verschillende soorten instellingen.

Daarnaast zet deze circulaire tevens de richtsnoeren EBA/GL/2017/12 van de Europese Bankautoriteit (EBA) van 26 september 2017 voor het beoordelen van de geschiktheid van leden van het leidinggevend orgaan en medewerkers met een sleutelfunctie om in het Belgische prudentiële kader. Deze richtsnoeren zijn uitdrukkelijk gericht aan de kredietinstellingen, beleggingsondernemingen, financiële holdings en gemengde financiële holdings. De circulaire omvat, als bijlage en in hun geheel, de door de EBA uitgewerkte richtsnoeren in het Nederlands. De bijlage bij deze circulaire is beschikbaar op de website van de Nationale Bank van België.

Wat de verzekeringssector betreft, zet deze circulaire, via het voormelde handboek, tevens de richtlijnen 11 tot 14 van de richtsnoeren voor het governancestelsel van 14 september 2015, uitgevaardigd door de Europese Verzekeringsautoriteit (EIOPA) om in het Belgische prudentiële kader.

1. Handboek

Het handboek bestaat uit 5 hoofdstukken, en strekt ertoe alle toepasselijke beleidsdocumenten betreffende geschiktheid (Europese regelgeving, Belgische wetgeving, voorbereidende parlementaire werkzaamheden, reglementen, circulaire, internationale standaarden, etc..) te bundelen en deze, indien nuttig, extra toe te lichten. Daarnaast bevat het handboek ook toelichting bij thema's die niet als zodanig het voorwerp uitmaken van specifieke beleidsdocumenten. Verder spreekt het voor zich dat beleidsdocumenten die niet in dit handboek aan bod komen van toepassing blijven, en het handboek tevens de geschiktheidsbevoegdheden van andere toezichthoudende overheden (bv. de FSMA) onverlet laat.

Het handboek vervangt geenszins de onderliggende beleidsdocumenten. Wanneer deze laatste wijzigingen ondergaan, zal dit tevens resulteren in een aanpassing van het handboek. Aangezien het in beginsel een online publicatie betreft, is het de bedoeling dat het handboek "leeft", zonder dat daartoe telkens de referentie en naam dienen aangepast te worden, zoals bijvoorbeeld voor circulaire het geval is. Eventuele aanpassingen zullen wel steeds ter kennis worden gebracht van de instellingen. Daarnaast zullen ze worden toegelicht in een afzonderlijke rubriek, met vermelding van de datum van de aanpassing.

De structuur van het handboek is opgebouwd rond het toepassingsgebied *ratione personae*: de hoofdstukken 2, 3 en 4 bevatten elk een overzicht van de voor de betrokken financiële instellingen relevante wetsteksten en beleidsdocumenten inzake deskundigheid en professionele betrouwbaarheid.

Zoals hoger vermeld, verwijst het handboek tevens naar diverse beleidsdocumenten. Daarbij wordt – voor de betrokken instellingen - bijzondere aandacht geschonken aan de EBA/GL/2017/12 (cf. infra), en de door de Europese Centrale Bank (ECB) in mei 2018 gepubliceerde Gids voor de beoordeling van de deskundigheid en betrouwbaarheid (“GTM-Gids”). Zowel de NBB als de ECB zullen zich in de praktijk laten leiden door deze GTM-Gids, en bevelen de betrokken instellingen aan om hiermee rekening te houden.

Specifiek wat de verzekeringssector betreft, verwijst het handboek voorts naar een aantal voor de sector relevante nationale en internationale beleidsdocumenten, waaronder de richtlijnen 11 tot 14 van de EIOPA-richtsnoeren voor het governancestelsel d.d. 14 september 2015.

2. EBA/GL/2017/12 voor het beoordelen van de geschiktheid van leden van het leidinggevend orgaan en medewerkers met een sleutelfunctie

Richtlijnen 2013/36/EU¹ (“CRD IV”) en 2014/65/EU² (“MIFID II”) bevatten diverse bepalingen die aan de EBA de bevoegdheid verlenen om richtsnoeren uit te vaardigen betreffende de individuele en - desgevallend - collectieve geschiktheidsvereisten van leden van het leidinggevend orgaan en medewerkers met een sleutelfunctie bij kredietinstellingen, beleggingsondernemingen, financiële holdings en gemengde financiële holdings.

In dit kader heeft de EBA op 26 september 2017 de richtsnoeren EBA/GL/2017/12 uitgevaardigd, die vanaf 30 juni 2018 dienen te worden toegepast.

De NBB zal zich bij haar concrete toezicht op de geschiktheidsvereisten laten leiden door deze richtsnoeren. De geïmplementeerde instellingen dienen daarom, als invulling en verduidelijking van de wettelijke bepalingen betreffende de geschiktheidsvereisten, deze richtsnoeren toe te passen en na te leven, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald door de wet. Wat dit laatste betreft wordt gewezen op het volgende:

- Bij de berekening van de kwantitatieve beperkingen inzake de bestuursmandaten, hanteren de EBA-richtsnoeren een wijze van berekening voor de samentelling van verschillende mandaten die binnen eenzelfde groep worden uitgeoefend die verschilt van de specifieke regels voorgeschreven door artikel 62, § 9 van de Bankwet³.
- De formele onafhankelijkheidscriteria neergelegd in de toezichtswetten verwijzen naar de onafhankelijkheidscriteria als bepaald in artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen. Deze criteria stemmen niet volledig overeen (zowel ruimer als beperkter) met de criteria die in §§ 91-93 van de EBA-richtsnoeren worden gehanteerd voor de beoordeling van het “onafhankelijk zijn”. In de mate dat de EBA-richtsnoeren in bijkomende onafhankelijkheidsvoorwaarden voorzien ten opzichte van hetgeen vereist wordt in artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen, dienen deze bijkomende voorwaarden derhalve beschouwd te worden als een (aanbevolen) goede praktijk (i.e. toepassing op grond van een zogenaamde “comply or explain”-basis), eerder dan als een formele wettelijke vereiste. Daarbij dient de instelling het basisbeginsel indachtig te zijn dat niet enkel de letter maar ook de geest van de wet dient te worden geëerbiedigd: de formele wettelijke onafhankelijkheidscriteria hebben tot doel om de **effectieve onafhankelijkheid** van de betrokken bestuurders in hun dagdagelijks functioneren te waarborgen. Indien de instelling echter kennis zou hebben van elementen die deze effectieve onafhankelijkheid potentieel in het gedrang zouden kunnen brengen, dient zij deze elementen te onderzoeken en, desgevallend, te rechtvaardigen waarom zij meent dat het vermogen van de betrokken persoon om objectief en afgewogen te oordelen en onafhankelijke besluiten te nemen niet wordt aangetast.

Voorname twee bijzonderheden worden onder de rubrieken “onafhankelijkheid en belangenconflicten” en “tijdsbesteding” nader toegelicht in het fit & proper-handboek.

Om redenen van coherentie en level playing field wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke cross-sectorale benadering van de geschiktheidsvereisten. Ofschoon voornoemde EBA-richtsnoeren uitdrukkelijk gericht zijn aan kredietinstellingen en beursvennootschappen, bevatten zij goede praktijken die een brede navolging verdienen. Bijgevolg beveelt de NBB de andere instellingen tevens aan om de goede praktijken

¹ Richtlijn 2013/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende toegang tot het bedrijf van kredietinstellingen en het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, tot wijziging van Richtlijn 2002/87/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG.

² Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU.

³ Wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen en beursvennootschappen.

in deze richtsnoeren – binnen de grenzen van de respectieve toezichtswetten, en rekening houdend met de specifieke proportionaliteitsvariabelen vermeld in het “fit & proper”-handboek – waar mogelijk *mutatis mutandis* toe te passen.

3. EIOPA-richtsnoeren voor het governancestelsel en specifieke bepalingen met betrekking tot verzekeringen

Richtlijn 2009/138/EG⁴ (“Solvabiliteit II”) en Gedelegeerde Verordening 2015/35⁵ bevatten een reeks vereisten inzake (individuele en collectieve) deskundigheid en professionele betrouwbaarheid voor de leiders van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen en de personen die een onafhankelijke controlefunctie vervullen.

Dit kader wordt aangevuld door de EIOPA-richtsnoeren voor het governancestelsel van 14 september 2015, die vier specifieke bepalingen bevatten met betrekking tot deskundigheid en professionele betrouwbaarheid⁶: (i) vereisten inzake de collectieve deskundigheid van de raad van bestuur en het directiecomité, (ii) regels inzake de inhoud van het door de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen uit te werken “fit & proper”-beleid, (iii) specifieke regels voor de beoordeling van de geschiktheid van de “verbindingspersoon” die verantwoordelijk is voor de follow-up van de uitbesteding van een onafhankelijke controlefunctie en (iv) een verplichting tot kennisgeving aan de toezichthoudende autoriteit.

Al deze regels zijn omgezet in hoofdstuk 4 van het handboek dat als bijlage bij deze circulaire is gevoegd. Dit hoofdstuk werd aangevuld met een reeks aanvullende elementen die ofwel zijn gebaseerd op de “best practices” op internationaal niveau (met name de richtsnoeren EBA/GL/2017/12) ofwel specifiek zijn voor de Belgische verzekeringssector (bv. algemene theoretische kennis van de verzekeringsmarkt, specifieke theoretische kennis van actuariële wiskunde die wordt verwacht van de verantwoordelijke voor de actuariële functie, de aanbeveling om in conglomeraten te beschikken over ten minste één onafhankelijk bestuurder in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen die verantwoordelijk is voor verzekeringen, enz.).

Hoogachtend

Jan Smets
Gouverneur

Bijlagen:

- Handboek voor het beoordelen van de deskundigheid en professionele betrouwbaarheid (“fit & proper”-handboek)
- Richtsnoeren van de EBA van 26 september 2017 voor het beoordelen van de geschiktheid van leden van het leidinggevend orgaan en medewerkers met een sleutelfunctie (EBA/GL/2017/12)

⁴ Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf.

⁵ Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 van de Commissie van 10 oktober 2014 tot aanvulling van Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf.

⁶ Bepalingen die voorlopig waren opgenomen in circulaire NBB_2016_31 betreffende het governancestelsel en die nu zijn overgebracht naar het handboek dat als bijlage bij deze circulaire is gevoegd.